

4. http://www.active-fitness.pl/index.php?c=fitness&p=fit_instruktorzy&a=instructor&id=7
5. http://www.active-fitness.pl/index.php?c=fitness&p=fit_instruktorzy&a=instructor&id=8
6. <http://www.aktywni.info/>
7. <http://aktivpro.pl/szkolenia/55>
8. <http://www.aerofit.pl/main.pfp?o=3&id=6>
9. <http://www.afes-active.pl/index.php?cat=szkolenia>
10. <http://www.maraton.pl/szkolenia.html>
11. <http://www.reebokuniversity.pl/>
12. <http://www.tkkf.org.pl/index.php?PHPSESSID>

ПІДГОТОВКА ГРОМАДСЬКИХ ТУРИСТСЬКИХ КАДРІВ У ВУЗАХ (НА ПРИКЛАДІ НІЖИНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ МИКОЛИ ГОГОЛЯ)

Валентина Остапчук, Ольга Барановська, Тетяна Шовкун
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя

Актуальність проблеми підготовки туристських кадрів викликана необхідністю виведення туризму в Україні на новий, вищий, рівень розвитку. При цьому, саме громадські туристські кадри, підготовлені за єдиними програмними вимогами, на базі туристських клубів, навчальних закладів, осередків Федерації спортивного туризму України та інших організацій, можуть і мають забезпечити зростання масовості як туризму загалом, так і спортивного туризму зокрема, сприяти залученню до занять туризмом широкого загалу наших співвітчизників, насамперед учнівської та студентської молоді.

Спортивний туризм об'єднує в собі спортивні, духовні та пізнавальні засади, не вимагаючи при цьому великих фінансових вкладень, залів, стадіонів, басейнів. Це не просто один із видів спорту, а громадський рух, однією з найважливіших цілей якого є прагнення людини до духовного спілкування з іншими людьми і природою, самоствердження, природне тяжіння до прекрасного світу природи.

Проблема підготовки громадських туристських кадрів виникла у контексті загального політичного і соціально-економічного розвитку нашого суспільства наприкінці ХХ – початку ХХІ століття.

На жаль, чітка і злагоджена система підготовки громадських туристських кадрів, що склалася за часів СРСР у період розквіту самодіяльного туризму, практично перестала функціонувати, хоча накопичений при цьому великий позитивний досвід може і має бути використаний на сучасному етапі. На той час підготовка керівників туристських походів здійснювалася на семінарах з початкової, середньої та вищої туристської підготовки, інструктори з різних видів туризму готувалися на курсах з середньої та вищої інструкторської підготовки. Організаційно-методичні функції з підготовки громадських туристських кадрів покладалися на спеціальну комісію Центральної ради з туризму та екскурсій при ВЦРПС, а також відповідні ради нижчого рівня. При цьому основною базою для підготовки громадських туристських кадрів слугували відомчі та самодіяльні туристські колективи: клуби, секції тощо. Чітко функціонувала також система підготовки та підвищення кваліфікації інструкторів шкільного туризму.

На початку 90-х років минулого століття відбулася повна руйнація системи підготовки громадських туристських кадрів. Трохи раніше спортивний туризм утратив фінансову підтримку профспілок. Усе це призвело до значного скорочення масовості та занепаду спортивного туризму.

Створена Федерація спортивного туризму України (далі - ФСТУ), яка має на меті комплексне вирішення питань з розвитку та популяризації практичної туристської діяльності, одним із пріоритетних статутних завдань визначила проведення кадрової політики. Так І з'їздом ФСТУ прийнята постанова від 18.03.2001 р. № 12, "Концепція системи підготовки кадрів спортивного туризму". Концепція визначає основні категорії кадрів СТ та напрямів підготовки і підвищення кваліфікації, а також основних категорій кадрів СТ, навчання яких знаходиться у компетенції ФСТУ, обґрунтовує основні вимоги щодо навчально-тематичних планів і навчальних програм підготовки кадрів СТ. Сучасні програми підготовки громадських туристських кадрів були затверджені постановою президії Федерації спортивного туризму України Протокол № 4, п. № 6 від 22 грудня 2002 р. "Про Типові навчальні плани та програми курсу "Спортивний туризм" для підготовки кадрів з організації та проведення туристських спортивних походів" [3]. На сьогодні основними керівними документами, що чітко визначають підготовку громадських туристських кадрів, є "Положення про

організатора спортивного туризму” та “Положення про інструктора дитячо-юнацького туризму”.

Таким чином відбувся суттєвий крок уперед на шляху програмно-методичного забезпечення підготовки кадрів спортивного туризму, проте реального зрушення у вирішенні даної проблеми не відбувається. Найсуттєвішим гальмівним чинником цього є відсутність фінансової підтримки держави, а також майже повне припинення діяльності первинної ланки системи самодіяльного туризму – туристських клубів та секцій.

На думку авторів, за нинішніх суспільно-економічних реалій у нашій державі та стану нормативно-документальної бази, найбільш реальним видається розпочати відновлення системи підготовки громадських туристських кадрів перш за все з масового виховання кадрів для дитячо-юнацького туризму на базі вищих навчальних закладів. Саме туристські секції, клуби, лабораторії вузів мають найсприятливіші умови, вже зараз започаткувати систематичну підготовку організаторів спортивного туризму та інструкторів дитячо-юнацького туризму.

Основною метою даної статті автори вважають виявлення та обґрунтування можливостей і переваг підготовки громадських туристських кадрів на базі вищих навчальних закладів, насамперед природничо-географічних і туристичних спеціальностей, використовуючи напрацювання свого університету.

Туристський клуб «Ірбіс», створений на природничо-географічному факультеті НДУ імені Миколи Гоголя, має 16-річну історію і на сьогодні є складовою частиною лабораторії краєзнавства й туризму, що функціонує при кафедрі географії. Одним із основних напрямків роботи клубу є підготовка й проведення туристських походів: некатегорійних – територією Чернігівщини – та категорійних (1-ї і 2-ї категорії складності) – в Карпатах, Кримських горах і на Кавказі. У роботі клубу бере участь значна частина студентської молоді. Так, за останні три роки довідки про участь у піших походах 1-ї категорії складності отримали понад сто студентів і більше десяти – про керівництво категорійними походами. Деяка кількість студентів також брала участь у категорійних гірських і лижних походах. Організації туристських походів сприяє наявність у місті маршрутно-кваліфікаційної комісії закладів освіти, яка є єдиною в області.

Таким чином створена і розширюється потужна база для підготовки майбутніх туристських кадрів. Власне ідея підготовки організаторів спортивного туризму та інструкторів дитячо-юнацького туризму виникла як необхідність виходу роботи клубу на якісно новий рівень розвитку. Така ідея отримала суттєву підтримку студентів, що набули необхідного туристського досвіду (участь у категорійному поході та керівництво походом 3 ступеня складності).

Однак, для наступного кроку – складання теоретичного іспиту з туристської підготовки повноважній комісії та отримання відповідного посвідчення – слід вирішити ряд проблем. По-перше, єдиною базовою навчальною дисципліною для складання такого іспиту є «Основи туризму», що читаються студентам-географам на 1-му курсі. Не ставлячи за мету детальне порівняння (подібний аналіз виконувався, наприклад, у статті [1]), можна зазначити, що кількість навчальних годин, відведена на зазначений курс – 12 лекційних та 42 лабораторних – майже втричі менша, ніж передбачено прийнятою ФСТУ програмою. Ряд тем програми розглядається у курсі «Основи туризму» неповно або не розглядається зовсім. Отже, постає необхідність запровадження додаткових курсів з туристської підготовки, які й планується започаткувати в поточному році. По-друге, жоден з виданих в останні роки навчальних посібників чи підручників зі спортивного туризму не відповідає зазначеній програмі. У навчальному посібнику [2], адаптованому до курсу «Основи туризму», розглядається близько половини тем і питань програми. Отже, на разі постала необхідність видання посібника, адаптованого до програми підготовки організаторів спортивного туризму та інструкторів дитячо-юнацького туризму, що, в свою чергу, стало б значним кроком на шляху підготовки громадських туристських кадрів.

Також, на думку авторів, підготовка громадських кадрів для дитячо-юнацького туризму з чила студентів природничих та туристичних спеціальностей має ряд суттєвих переваг. По-перше, значна частина випускників прийде працювати до загальноосвітніх шкіл або позашкільних навчальних закладів, маючи необхідну туристську підготовку і право організовувати туристсько-красназничу роботу з учнівською молоддю. По-друге, спеціалісти, що мають фахову географічну або біологічну підготовку, зможуть надати туристській роботі суттєвого пізнавального змісту. По-третє, випускники туристичних спеціальностей (на факультеті відкрито

спеціалізацію «географія і красназавчо-туристична робота») зможуть використувати здобуті знання й навички спортивної туристської підготовки в подальшій практичній діяльності.

Отже, можна сформулювати ряд **висновків** щодо конкретних кроків у вирішенні проблеми підготовки громадських туристських кадрів:

1) сприяння керівництва вищих навчальних закладів організації й роботі туристських клубів, гуртків, секцій, забезпечення матеріальної бази для проведення туристських походів;

2) організація й систематичне функціонування на базі вузів спеціальних курсів, факультативів з туристської підготовки організаторів спортивного туризму та інструкторів дитячо-юнацького туризму.

3) активна участь старшого покоління досвідчених туристів у підготовці громадських туристських кадрів.

Література:

1. Блистів Т. До питання формування змісту туристичної освіти в фізкультурних закладах освіти //Праці II Міжнар. конгресу "Інформатизація рекреаційної та туристичної діяльності".- Трускавець: ДНДП, 2003. – С. 194-198.

2. Остапчук В.В. Підготовка і проведення туристського походу: Навчальний посібник.-Ніжин: Вид-во НДУ імені М. Гоголя, 2007. – 89 с.

3. Спортивний туризм //Інформаційно-методичний вісник ФСТУ. Вип. 4, Київ, 2002. – 85 с.

ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА ЯК ОДИН ІЗ ЕТАПІВ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ЗДІБНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ

Ірина Грибовська, Галина Маланчук, Роман Круховський
Львівський державний університет фізичної культури

Професійну підготовку студентів до майбутньої спортивно-педагогічної діяльності потрібно розглядати як цілісне явище, інтегральну ознаку, яка включає формування і розвиток спеціальних здібностей, умінь, навичок [2, 3].

Одним із етапів безперервної освіти студентів університетів вищих навчальних закладів фізичного виховання і спорту є